

LV

LV

LV

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 20.10.2010
COM(2010) 579 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN
EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI**

ES sistēma krīžu pārvarēšanai finanšu nozarē

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN
EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI**

ES sistēma krīžu pārvarēšanai finanšu nozarē

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Finanšu krīzes laikā valdības saprata, ka nedrīkst pieļaut banku un citu sistēmisko finanšu iestāžu bankrotu. Runājot bez aplinkiem, nebija vienkārša veida, kā bankas varētu turpināt nodrošināt būtiskas bankas funkcijas, ja tās ir maksātnespējīgas. Turklāt, ja bankrotē liela banka, šādu funkciju nodrošināšanu nav iespējams pārtraukt, neradot ievērojamus sistēmiskus traucējumus. Valdības bija spiestas rīkoties, lai risinātu grūtībās nonākušo banku iestāžu problēmas — ieguldīt kapitālu, veikt aktīvu glābšanas pasākumus, garantēt aktīvus un pasīvus un nodrošināt likviditātes atbalstu, un tas ļāva stabilizēt finanšu sistēmu. Tomēr valstu valdības atbalstīja arī bankrotējošas iestādes un kreditorus, kas valstu finansēm radīja milzīgas izmaksas: ES valdības palīdzības sniegšanai piešķīra aptuveni 30 % no ES IKP, un izmantotās palīdzības apjoms ir 13 % no IKP¹. Šādas valstu iejaukšanās ievērojami sašķobīja vienlīdzīgos konkurences apstākļus iekšējā tirgū².

Pastāv vienprātība, ka šāda situācija turpmāk nedrīkst atkārtoties. Bankām tāpat kā jebkuriem citiem uzņēmumiem ir jāļauj bankrotēt. Valstu iestāžu rīcībā jābūt instrumentiem, lai nepieļautu sistēmiskos traucējumus, ko izraisa finanšu iestāžu haotiska bankrotēšana, tajā pašā laikā nevajadzīgi nepakļaujot nodokļu maksātājus zaudējuma riskam un neradot plašāku kaitējumu ekonomikai. Papildus stingrākam regulējumam, lai mazinātu iespēju, ka bankas nokļūst grūtībās, ir vajadzīgs arī stabils režīms, lai atjaunotu tirgus disciplīnu saistībā ar bankrota draudiem un samazinātu pārmērīgu risku uzņemšanos, ko patlaban rada banku sektora darboņu netiešā aizsardzība pret bankrotu.

Komisija ir strādājusi pie ES politikas risinājuma, un līdz šim saistībā ar krīžu pārvarēšanu un noregulējumu ir pieņēmusi divus paziņojumus. Pirmais paziņojums tika izplatīts 2009. gada oktobrī³, un tajā tika apsvērta, kādas izmaiņas ir nepieciešamas, lai būtu iespējams efektīvi pārvarēt un noregulēt krīzes vai lai strukturētā veidā pārtrauktu bankrotējušas pārrobežu bankas darbību. Saistībā ar šo paziņojumu notika sabiedriskā apspriešana. Minētās apspriešanas rezultāti tika darīti zināmi Komisijas 2010. gada martā organizētajā konferencē par krīžu pārvarēšanu⁴. Komisija 2010. gada pavasarī izveidoja maksātnespējas tiesību ekspertu grupu, lai tie palīdzētu veikt sagatavošanās darbus. Otrajā paziņojumu, kuru

¹ Komisijas dienestu aplēses un informācija, kuru dalībvalstis līdz 2009. gada decembrim sniegušas ar Ekonomikas un finanšu komitejas starpniecību.

² Šā iemesla dēļ Eiropas Komisija ir pieprasījusi, ja nepieciešams, īstenot sloga dalīšanu un pasākumus, lai ierobežotu šādu konkurences kroplojumus atbilstīgi ES līguma noteikumiem.

³ COM(2009)561.

⁴ Informācija par šo konferenci, tostarp prezentācijas un dokumenti, ir pieejami Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/internal_market/bank/crisis_management/index_en.htm#conference

publicēja 2010. gada maijā⁵, tika iztīrīta neregulējuma finansēšana tādā veidā, lai samazinātu pārmērīgu risku uzņemšanos un aizsargātu valsts līdzekļus⁶. Arī Eiropas Parlamenta ziņojumā bija iekļauti svarīgi ieteikumi par pārrobežu krīzes pārvarēšanu banku sektorā (Ferreiras ziņojums)⁷.

Komisija palīdz virzīt Finanšu stabilitātes padomes (FSP) un G20 darbu, kā arī rūpīgi seko citām starptautiskām norisēm. 2010. gada jūnijā Toronto notikušajā G20 samitā tika panākta apņemšanās izveidot un ieviest tādas sistēmas, kas piešķirtu valstu iestādēm pilnvaras un instrumentus restrukturizēt visa veida krīzē nokļuvušas finanšu iestādes vai neregulēt to darbību tā, lai šādas restrukturizācijas vai neregulējuma slogs galu galā negultos uz nodokļu maksātāju pleciem. G20 arī aicināja FSP līdz 2010. gada novembrī paredzētajam Seulas samitam apsvērt un sagatavot konkrētus politikas ieteikumus, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar sistēmiski svarīgām finanšu iestādēm, kā arī lai panāktu šādu iestāžu neregulējumu⁸. ASV ar Doda-Frenka (*Dodd-Frank*) reformu⁹ ir izveidota neregulējuma sistēma sistēmiskām iestādēm grupu līmenī.

Šajā paziņojumā ir izklāstīti politikas virzieni, kādos Komisija nolēmusi strādāt, pamatojoties uz līdz šim paveikto saistībā ar krīžu pārvarēšanu un neregulēšanu. Komisija turpinās šo sagatavošanās darbu, lai 2011. gada pavasarī varētu nākt klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem. Šiem priekšlikumiem tiks pievienots ietekmes novērtējums, un līdz ar to Komisija pabeigs īstenot svarīgākās G20 reformas finanšu regulējuma jomā. Plānotā tiesiskā pamata tehnisko detaļu sabiedriska apspriešana tiks uzsākta 2010. gada decembrī. Šā paziņojuma 6. iedaļā ir arī izklāstīts turpmākais darbs pie maksātnespējas tiesību reformām un pārrobežu grupu neregulējuma.

2. JOMA UN MĒRĶI

Šajā paziņojuma izklāstītā sistēma attieksies uz visām kredītiestādēm un dažām ieguldījumu sabiedrībām¹⁰ neatkarīgi no tā, vai tās darbojas vienā vai vairākās valstīs. Tomēr Komisija turpinās strādāt arī pie citu finanšu iestāžu neregulējuma un ziņos par to līdz 2011. gada beigām. Šajā darbā jo īpaši tiks ņemts vērā, kādi iespējami krīzes pārvarēšanas un neregulējuma pasākumi ir vajadzīgi un piemēroti citām finanšu iestādēm, tostarp apdrošināšanas sabiedrībām, ieguldījumu fondiem un centrālajiem darījumu partneriem.

Eiropas neregulējuma sistēmas svarīgākajam mērķim vajadzētu būt tam, ka grūtībās nonākušām iestādēm neatkarīgi no to veida un lieluma, turklāt arī sistēmiski svarīgām iestādēm, var ļaut bankrotēt, neapdraudot finansiālo stabilitāti un neradot izmaksas nodokļu maksātājiem. Lai to panāktu banku sektorā, Komisija izstrādā preventīvo, krīžu pārvarēšanas un neregulējuma sistēmu, pamatojoties uz šādiem mērķiem:

⁵ COM(2010)254

⁶ Abu iepriekšējo Komisijas paziņojumu teksti ir pieejami http://ec.europa.eu/internal_market/bank/crisis_management/index_en.htm.

⁷ Eiropas Parlaments, A7-0000/2010, Ekonomikas un monetārā komiteja, referente *Elisa Ferreira*.

⁸ Šajā dokumentā izklāstītās idejas atbilst ieteikumiem, kurus patlaban izstrādā FSP.

⁹ Volstrītas reforma un Patērētāju aizsardzības likums (*The Wall Street Reform and Consumer Protection Act*) (Pub.L. 111-203, H.R. 4173).

¹⁰ Komisijas politikas mērķis ir aptvert tās ieguldījumu sabiedrības, kuru bankrots varētu izraisīt sistēmisku nestabilitāti, un tiek apsvērti varianti, kā šo kategoriju varētu definēt.

- **Par prioritāti izvirzīt preventīvos un sagatavošanās pasākumus:** visaptveroša plānošana un preventīvie pasākumi palīdzētu valstu iestādēm un sabiedrībām sagatavoties noregulējumam, un tiem būtu jāpapildina citas reformas, lai mazinātu riskus finanšu sistēmā;
- **Nodrošināt uzticamus noregulējuma instrumentus,** lai valstu iestādēm būtu pieejami risinājumi tādām iestāžu noregulējumam, lai mazinātu problēmu izplatīšanās risku un saglabātos būtisku finanšu pakalpojumu nepārtrauktība, tostarp — apdrošinātiem noguldītājiem — nepārtraukta piekļuve noguldījumiem;
- **Darīt iespējamu ātru un izlēmīgu rīcību,** šajā nolūkā precīzi definējot un ieviešot pilnvaras un procesus, kā arī novēršot tiesisko nenoteiktību par to, kad iestādes var iejaukties un kā tās var rīkoties;
- **Samazināt pārmērīgu risku uzņemšanos,** nodrošinot, ka atbilstošs zaudējumu apjoms jāuzņemas akcionāriem, un aizsargājot valsts līdzekļus. Tas nozīmē, ka vismaz noregulējuma izmaksas vajadzētu segt akcionāriem un, ciktāl iespējams, attiecīgās iestādes kreditoriem parastajā secībā un, ja nepieciešams, visam banku sektoram kopumā;
- **Veicināt raitu noregulējumu pārrobežu grupu gadījumā,** lai radītu pēc iespējas mazākus traucējumus iekšējā tirgū, nodrošinātu izmaksu godīgu sadali un būtisku banku pakalpojumu saglabāšanu;
- **Nodrošināt tiesisko noteiktību** un piemērotus drošības līdzekļus trešām pusēm; jebkādiem īpašumtiesību aizskārumiem jāaprobežojas ar to, cik tas nepieciešams un ir sabiedrības interesēs. Sistēmai vajadzētu būt tādai, ka režīms attiecībā uz kreditoriem ir tāds pats, kāds tas būtu, ja banka tiktu likvidēta¹¹;
- **Ierobežot konkurences kropļojumus,** kurus rada iejaukšanās, kas kropļo vienlīdzīgos konkurences apstākļus finanšu nozarē Eiropas līmenī. Tas nozīmē, ka valsts atbalstam, ko piešķir saskaņā ar noregulējuma sistēmu, ir jābūt saderīgam ar Līguma noteikumiem un iekšējo tirgu.

Krīžu pārvarēšanas sistēmai, kas pamatojas uz šiem mērķiem, vajadzētu nodrošināt, ka grūtībās nokļuvušas bankas atstāj tirgu, neapdraudot finansiālo stabilitāti. Bez šādas sistēmas turpmāku krīžu gadījumā var nebūt citu reālu alternatīvu, kā vien no jauna glābt finanšu iestādes.

3. SISTĒMAS SVARĪGĀKIE ELEMENTI

Krīžu pārvarēšanas sistēmā, kuru patlaban izstrādā Komisija, ietverti trīs pasākumu veidi: sagatavošanās un preventīvie pasākumi, agrīna uzraudzības iestāžu iejaukšanās un noregulējuma instrumenti un pilnvaras. Vairāki šādi instrumenti jau pastāv atsevišķu valstu režīmos, tomēr dažās dalībvalstīs daži no tiem būtu jaunums. Tāpēc būs jānodrošina raita pāreja no pašreizējiem valstu pasākumiem uz turpmāko sistēmu. Agrīnas iejaukšanās un noregulējuma pasākumiem jānodrošina valstu iestādēm plašs rīcības variantu klāsts un, atkarībā no kritērijiem, sistēmai nevajadzētu būt preskriptīvai attiecībā uz to, kādus pasākumus izmantot konkrētā gadījumā.

¹¹ Tādā nozīmē, ka kreditori ir tādā pašā situācijā, kādā viņi būtu, ja banka tiktu likvidēta.

3.1. Par krīžu pārvarēšanu atbildīgās iestādes

Pilnvaras veikt agrīnu iejaukšanos joprojām būs uzraudzības iestādēm saskaņā ar Kapitāla prasību direktīvu (KPD)¹².

Jaunā krīžu pārvarēšanas sistēma nozīmēs, ka katrai dalībvalstij jānosaka, kura būs tās noregulējuma iestāde, kas īstenos noregulējuma pilnvaras. Šādām iestādēm vajadzētu būt administratīvām, nevis tiesu iestādēm, tomēr pašreizējā posmā, šķiet, nav nepieciešams sīkāk noteikt, kurai valsts struktūrai būtu jādarbojas kā noregulējuma iestādei. Tas ļaus dalībvalstīm saglabāt esošo kārtību, atbilstoši kurai par noregulējumu var būt atbildīga vai nu Finanšu ministrija, vai Centrālā banka, vai noguldījumu garantiju sistēma. Tomēr Komisija atzīmē, ka daudzās jurisdikcijās noregulējuma iestādes ir pienācīgi nodalītas no uzraudzības iestādēm, un uzskata, ka šāds nodalījums ir svarīgs, lai mazinātu risku, ka tiks izrādīta pārmērīga iecietība.

3.2. Sagatavošanās un preventīvie pasākumi

Komisija apsver virkni pasākumu, kas paredzēti, lai uzlabotu izredzes, ka turpmākas problēmas tiks atklātas un risinātas agrīnā posmā, un lai palielinātu sabiedrību un iestāžu gatavību efektīvi risināt nopietnas problēmas.

Pastiprināta uzraudzība

Neefektīva uzraudzība bija viens no nesenās krīzes iemesliem un veicinātājiem. Tāpēc Komisijas nolūks ir pastiprināt uzraudzības režīmu saskaņā ar KPD un šajā nolūkā pieprasīt, lai ik gadu katrai uzraudzītajai iestādei, pamatojoties uz riska novērtējumu, tiktu sagatavota uzraudzības programma; lai plašāk un sistemātiskāk tiktu izmantotas uzraudzības pārbaudes uz vietas; un lai tiktu piemēroti stingrāki standarti un padziļināts un uz turpmāku attīstību vērsts novērtējums.

Aktīvu pārvedamība

Komisija apsver pasākumus, ar kuriem noteikt, kādos apstākļos un ar kādiem nosacījumiem iestādes, kuras tiek regulētas atbilstīgi KPD, drīkst pārvest aktīvus grupas ietvaros, tostarp situācijās, kad grupas struktūrām ir likviditātes problēmas¹³. Mērķis būtu izveidot sistēmu likviditātes pārvaldībai grupas ietvaros, kurā jāietver drošības pasākumi, kas nepieciešami, lai saglabātu finansiālo stabilitāti dalībvalstīs, kurās atrodas struktūras, kas veic pārvedumus, un lai aizsargātu kreditoru un akcionāru tiesības.

Sanācijas un noregulējuma plāni

Darbs pie sanācijas un noregulējuma plāniem kā lielu iestāžu bankrota plānošanas būtiska elementa norisinās starptautiskā līmenī, un tiek plaši uzskatīts, ka tie ir svarīga efektīva krīžu pārvarēšanas režīma sastāvdaļa. Komisija piedalās šajā darbā un centīsies panākt saskaņotību ar risinājumiem starptautiskā līmenī.

Visām kredītiestādēm un ieguldījumu sabiedrībām, uz kurām režīms attiecas, būtu jā sagatavo un jāatjaunina sanācijas plāni, kuros noteikti pasākumi, ko iestāde vai grupa veikt dažādās situācijās, lai risinātu likviditātes problēmas, palielinātu kapitālu vai samazinātu risku.

¹² Direktīva 2006/48/EK un 2006/49/EK.

¹³ Šādai pārvešanai būs jāpievērš uzmanība piemērojamā nodokļu režīma kontekstā. Atsevišķi var būt jāapsver arī piemērojamās grāmatvedības metodes.

Plāniem vajadzētu būt detalizētiem un reāli īstenojamiem, un tajos nevajadzētu paļauties uz atbalstu no valsts līdzekļiem. Tomēr prasību sagatavot sanācības plānu vajadzētu piemērot samērīgi, ņemot vērā sabiedrības lielumu, tās finansējuma avotu veidu un to, cik lielā mērā būtu droši pieejams grupas atbalsts vai cits nozares atbalsts. Iestādēm šie plāni būtu jāiesniedz uzraudzības iestādēm, lai tās novērtētu, cik tie ir visaptveroši un vai tos īstenojot atjaunos iestādes dzīvotspēja.

Prasība par atjauninātiem sanācības plāniem attiektos uz visām režīma aptvertajām kredītiestādēm un ieguldījumu sabiedrībām, un tās mērķis būtu nodrošināt nepieciešamo plānošanu, lai bankas vai sabiedrības bankrota gadījumā tās darījumus varētu pārvest vai izbeigt strukturētā veidā. Šos plānus sagatavo noregulējuma iestādes un uzraudzības iestādes ciešā sadarbībā ar sabiedrībām, kuru pienākums ir sniegt nepieciešamo informāciju¹⁴. Piemēram, noregulējuma plānu sagatavošanai būtu vajadzīga informācija par grupas struktūru, garantijām grupā un pakalpojumu līmeņa nolīgumiem, līgumiem un darījumu partneriem, parādsaistībām, turēšanas kārtību, kā arī operatīvā informācija par IT sistēmām un cilvēkresursiem.

Sanācības un noregulējuma plāni būtu nepieciešami gan struktūras, gan grupas līmenī un par tiem kopīgi vienotos noregulējuma kolēģijās¹⁵.

Preventīvās pilnvaras

Kā papildinājumu noregulējuma plānošanas pasākumiem Komisija apsver iespēju, ka valstu iestādēm vajadzētu būt precīzām preventīvām pilnvarām, kuras drīkst piemērot gadījumos, kad noregulējuma iestādes uzskata, ka pastāv kavēkļi iestādes vai grupas noregulējumam atbilstoši piemērojamajiem režīmiem. Mērķis būtu, lai pēc apspriedēm ar noregulējuma iestādēm uzraudzības iestādes¹⁶ varētu pieprasīt finanšu iestādēm pieņemt tādas pasākumus, tostarp ieviest izmaiņas uzņēmējdarbībā un korporatīvajā struktūrā, kas nepieciešami, lai nodrošinātu, ka noregulējums ir dzīvotspējīgs piemērojamajā tiesiskajā sistēmā. Tiek apsvērta preventīvajās pilnvarās iekļaut šādas pilnvaras: ierobežot vai mainīt riskus; palielināt ziņošanu; ierobežot vai aizliegt noteiktas darbības vai mainīt grupu struktūras (tostarp plānojot konkrētas darbības ar juridiskām personām). Ņemot vērā, ka pilnvaras pieprasīt juridisko struktūru un uzņēmējdarbības kārtības izmaiņas nenoliedzami ir iejaukšanās, būtu nepieciešamas attiecīgas pārbaudes un saskaņošanas. Tas ietvertu arī tiesības sabiedrībai apstrīdēt jebkurus restrukturizācijas pieprasījumus, kurus nosaka uzraudzības vai noregulējuma iestāde.

3.3. Kritēriji

Agrīnas iejaukšanās un noregulējuma kritērijiem jānodrošina, ka attiecīgās iestādes spēj savlaicīgi rīkoties, un tiem jābūt pietiekami skaidriem un caurskatāmiem, lai uzraudzības iestādēm, sabiedrībām un darījuma partneriem tirgū būtu pēc iespējas mazāk neskaidrību par to, vai izpildās iejaukšanās priekšnosacījumi.

Agrīnas iejaukšanās kritēriji

¹⁴ Attiecībā uz uzraudzības un citām iestādēm būtu spēkā parastie ierobežojumi par konfidencialas informācijas neizpaušanu.

¹⁵ Skat. 4.1. iedaļu.

¹⁶ Konsolidētā uzraudzības iestāde Direktīvas 2006/48/EK izpratnē būtu atbildīga par to, lai izlemtu, vai grupas līmenī nepieciešamas kādas izmaiņas.

Kapitāla prasību direktīvā uzraudzības iestādēm patlaban piešķirtas agrīnas iejaukšanās pilnvaras piemērot pasākumus bankām, kuras neizpilda kādu no minētās direktīvas prasībām¹⁷. Lai nodrošinātu to, ka radušās problēmas efektīvai risināšanai uzraudzības iestādes var iejaukties pietiekami agrīnā posmā, apstākļus, kuros uzraudzības iestādes var piemērot šādus pasākumus, varētu paplašināt, iekļaujot gadījumus, kad banka vai ieguldījumu sabiedrība, *iespējams*, nespēs ievērot KPD noteiktu prasību. Tā kā KPD prasības ir plašas, prasības pārkāpums vai iespējams pārkāpums ne vienmēr nozīmēs, ka attiecīgā iestāde ir saskārusies ar tāda veida nopietnām problēmām, kuras, ja tās netiks risinātas, novedīs pie lejupslīdes un iespējama bankrota. Agrīnas iejaukšanās pasākumi, kurus varētu darīt pieejamus atbilstoši KPD, ir atšķirīgi pēc iejaukšanās pakāpes, un uzraudzības iestādēm būtu jāizraugās tie tādā veidā, kas ir piemērots un proporcionāls pārkāpuma veidam un smagumam.

Noregulējuma kritēriji

Finansiālās stabilitātes dēļ robežnosacījumiem noregulējuma instrumentu izmantošanai un to izmantošanas pilnvarām jābūt tādiem, lai noregulējuma iestādes spētu rīkoties, pirms banka kļūst maksātnespējīga pēc bilances datiem¹⁸. Ja iejaukšanās aizkavējas, līdz banka ir sasniegusi šādu stāvokli, tas, visticamāk, ierobežos efektīvu noregulējuma variantu pieejamību vai palielinās to līdzekļu daudzumu, kas būtu nepieciešami šāda varianta realizēšanai. Tomēr, tā kā instrumenti var būt tādi, kas ievērojami konfliktē ar akcionāru un kreditoru īpašumtiesībām, noregulējuma kritērijiem jānodrošina arī tas, lai noregulējuma darbības netiktu uzsāktas, pirms ir izsmelti visi citi reālas sanācijas varianti, un lai iejaukšanās notiktu valsts interesēs.

Komisija apsver virkni variantu, kuru mērķis ir iedzīvināt prasību, ka iestādei jābūt nopietnās grūtībās un bez reālām cerībām no tām izklūt tādā laikposmā, kas ir samērīgs ar finansiālās stabilitātes riskiem, kuru cēlonis ir iestādes grūtības un iespējama bankrots. Iespējami robežnosacījumi saistībā ar iestādes maksātspēju vai likviditāti ir uzraudzības iestāžu veikts novērtējums, ka iestāde ir cietusi vai, ļoti ticams, cietīs zaudējumus, kas izsmels tās pamatkapitālu; ka tās pasīvi, visticamāk, pārsniegs tās aktīvus; ka tā, visticamāk, nespēj norēķināties par savām saistībām, veicot parasto uzņēmējdarbību; vai — plašāk, ka tai nav adekvātu resursu uzņēmējdarbības veikšanai. Citi vairāk kvalitatīvi varianti ir uzraudzības iestāžu veikts novērtējums, ka iestāde vairs neizpilda vai, sagaidāms, neizpildīs nosacījumus tai izsniegtajā licencē banku vai ieguldījumu uzņēmējdarbības veikšanai. Ir skaidrs, ka šie varianti savstarpēji zināmā mērā pārklājas, un Komisija turpinās apsvērt, ka panākt vislabāko līdzsvaru starp elastīgumu un objektivitāti.

Papildus iepriekš raksturotajiem kvalitatīvajiem un kvantitatīvajiem kritērijiem Komisija ierosina iekļaut papildu nosacījumu par noregulējuma nepieciešamību sabiedrības interesēs. Sabiedrības interešu kritērijs izpildītos, piemēram, ja iestādes darbības pārtraukšana parastajā maksātnespējas kārtībā nenodrošina finanšu sistēmas stabilitāti vai būtisku finanšu infrastruktūras pakalpojumu nepārtrauktību. Ja sabiedrības interešu nosacījums neizpildās, iestāde jālikvidē, kad ir sasniegts robežnosacījums likvidācijai maksātnespējas dēļ.

Pat tad, ja agrīnas iejaukšanās kritēriji ir saskaņoti, joprojām pastāv risks, ka valstu iestādes var kavēties ar iejaukšanos vai pat laikus neatskārst, ka kritēriji ir izpildījušies. Šādu risku var mazināt, izstrādājot kopīgus indikatorus un saskaņotu metodoloģiju, kas palīdzētu konstatēt,

¹⁷ Direktīvas 2006/48/EK 136. pants. Šīs pilnvaras attiecas uz ieguldījumu sabiedrībām saskaņā ar 37. pantu Direktīvā 2006/49/EK.

¹⁸ Maksātnespēja pēc bilances datiem parasti ir robežnosacījums parastajās maksātnespējas procedūrās.

kad pienācis brīdis iejaukties. Rūpīga izvērtēšana kolēģijās arī palīdzētu samazināt risku, ka netiek pamanītas vai risinātas jaunradušās problēmas.

3.4. Agrīna iejaukšanās

Šajā iedaļā ir aprakstīti pašlaik apsvērtie pasākumi, lai risinātu jaunradušās problēmas struktūras vai grupas līmenī agrīnā posmā, lai nepieļautu to pastiprināšanos un lai nodrošinātu sanācību.

Uzraudzības pilnvaras

Uzraudzības iestāžu agrīnas iejaukšanās pilnvaras tiks paplašinātas un precizētas. Kā jauni pasākumi, kuri varētu kļūt pieejami uzraudzības iestādēm, jāmin nepārprotamas pilnvaras aizliegt izmaksāt dividendes un, ja tas ir lietderīgi, hibrīda instrumentu kuponus, kuri uzskatami par pamatkapitālu; pieprasīt vadītāju vai direktoru nomainu; vai pieprasīt, lai banka atsakās no darbībām vai uzņēmējdarbības virzieniem, kas rada pārmērīgu risku tās finanšu stabilitātei. Kā minēts iepriekš, šādas pilnvaras būtu pieejamas gadījumā, ja ir pamats uzskatīt, ka tiek vai tiks pārkāptas KPD prasības, tāpēc tās ir nodalītas no preventīvajām pilnvarām, kas iztirzātas iepriekšējā sadaļā.

Sanācijas plānu īstenošana

Nolūkā nodrošināt, ka iestādes savlaicīgi rīkojas, lai sāktu risināt problēmas agrīnā posmā, to banku un ieguldījumu sabiedrību pienākumam, uz kurām attiecas šī sistēma, vajadzētu būt pēc uzraudzības iestāžu pieprasījuma iesniegt plānu ar paredzētajiem pasākumiem, lai veiktu iestādes sanācību konkrētā finansiālu grūtību situācijā. Šis pienākums būtu spēkā, ja iestāde nespēj ievērot KPD maksātspējas prasības vai jebkādas citas turpmāk pieņemtas likviditātes prasības. Sagaidāms, ka vairumā gadījumu plānā tiks izmantoti un iestrādāti ārkārtas pasākumi, kas jau izklāstīti sabiedrības sanācijas plānā.

Īpaša pārvaldība

Papildus paplašinātām uzraudzības pilnvarām, kas piešķirtas atbilstīgi KPD, uzraudzības iestādēm varētu piešķirt pilnvaras uz ierobežotu termiņu (līdz vienam gadam) iecelt īpašu pārvaldnieku, kas pārņemtu savās rokās tādas iestādes pārvaldību, kura nespēj izpildīt KPD prasības un vai nu nav iesniegusi ticamu plānu, kā aprakstīts iepriekšējā sadaļā, vai nespēj šo plānu efektīvi īstenot; īpašais pārvaldnieks var arī palīdzēt pašreizējai iestādes vadībai. Īpašajam pārvaldniekam būtu visas vadības pilnvaras, tomēr viņa galvenais pienākums būtu atjaunot iestādes stabilitāti. Akcionāru tiesības ne kā citādi netiktu ietekmētas, un akcionāru piekrišana būtu vajadzīga jebkurai tādai īpašā pārvaldnieka rīcībai, kurai būtu vajadzīga piekrišana, ja to īstenotu direktori. Lēmumam iecelt īpašu pārvaldnieku nenozīmētu valsts garantiju un nenozīmētu, ka uzraudzības iestādes ir atbildīgas par īpašā pārvaldnieka darbībām. Lai noteiktu īpašā pārvaldnieka atbildības apjomu, jāveic papildu analīze.

3.5. Noregulējums

Vispārīgajam noteikumam vajadzētu būt tādām, ka bankrotējušas kredītiestādes likvidējamas saskaņā ar parasto maksātnespējas procedūru. Tomēr atšķirībā no citām ekonomikas nozarēm, finanšu nozarē bankrotējošu finanšu iestāžu, jo īpaši sistēmiski nozīmīgu iestāžu, problēmas līdz šim nav risinātas, izmantojot parasto maksātnespējas procedūru. Komisija apsvērs, kā jāreformē banku maksātnespējas tiesības, lai nodrošinātu, ka bankrotējušas bankas var

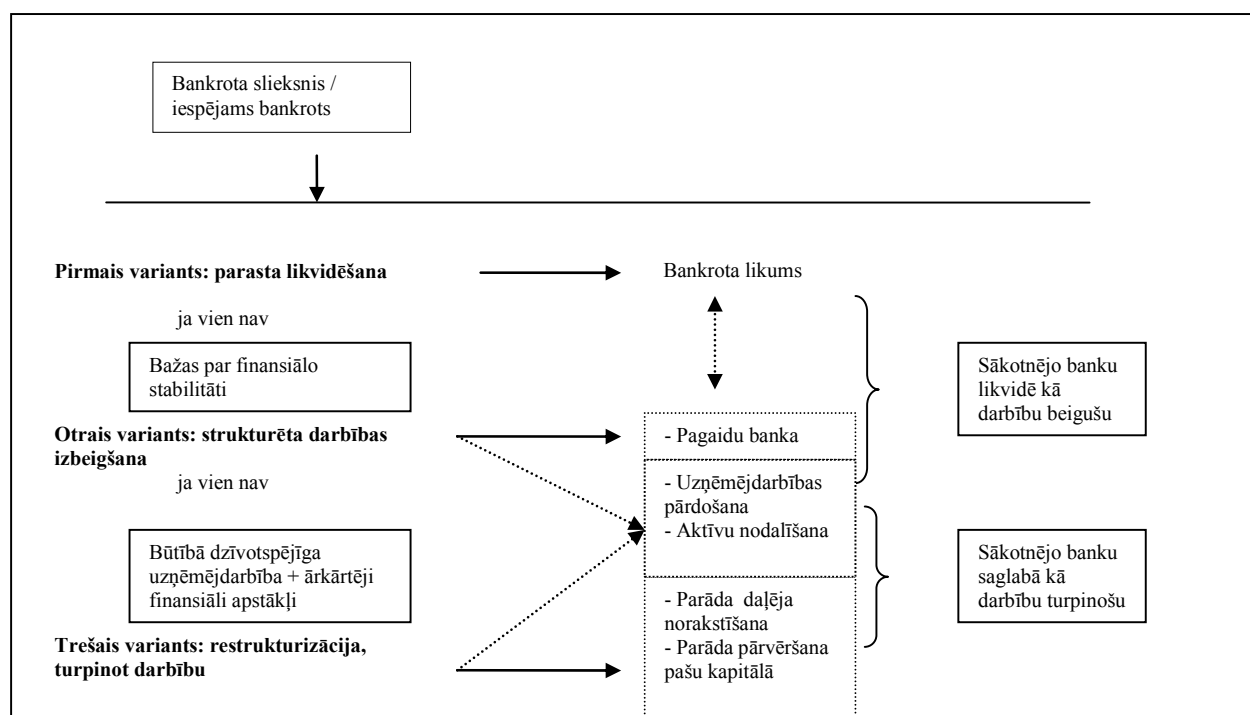
likvidēt otrajā posmā, kā izklāstīts 5. iedaļā, ar galīgo mērķi nodrošināt, ka likvidācija ir reāli iespējams variants.

Tomēr ne vienmēr būs lietderīgi likvidēt banku vai ieguldījumu sabiedrību, izmantojot parastu maksātnespējas procedūru. Dažos gadījumos strukturēta darbības izbeigšana, izmantojot noregulējumu, būs nepieciešama sabiedrības interesēs, lai nodrošinātu finansiālo stabilitāti, proti, lai mazinātu problēmu izplatīšanos, nodrošinātu būtisku ekonomikas funkciju nepārtrauktību, pēc iespējas saglabājot atlikušo aktīvu vērtību un veicinot to atgriešanos privātajā sektorā produktīvai izmantošanai¹⁹.

Pasākumiem, kas vērsti uz to, lai struktūra turpinātu darboties, piemēram, pilnvaras norakstīt parādu vai pārvērst to sabiedrības kapitālā²⁰, vajadzētu būt pēdējam līdzeklim, kuru izmanto tikai pienācīgi pamatotos gadījumos. Tas palīdzētu stiprināt tirgus disciplīnu.

Komisija uzskata, ka šāda noregulējuma sistēma apvienojumā ar preventīvām pilnvarām, kas vērstas uz to, lai vienkāršotu juridiskas un uzņēmējdarbības struktūras gadījumos, kad sabiedrības sanācija citādi nebūtu iespējama, nodrošinās, ka noregulējuma iestādes var pārvaldīt visu sistēmas aptverto iestāžu bankrotu neatkarīgi no to lieluma un saiknēm ar citām sabiedrībām un neapdraudot finanšu stabilitāti.

Noregulējums un maksātnespēja

Noregulējuma sistēmai būs jā sastāv no noregulējuma instrumentiem, kuros ietilpst noregulējuma pilnvaru kopums. Sistēmā tiks noteikti gan instrumenti, gan pilnvaras, kā arī robežnosacījumi, kam jāizpildās, pirms instrumentus un pilnvaras var izmantot.

¹⁹ Gan tad, ja tiek veikta parastā likvidācija, gan strukturēta darbības izbeigšana, sabiedrība būtībā pilnīgi vai daļēji beidz pastāvēt. Tāpēc tas tiek uzskatīts par nedarbojošos sabiedrību.

²⁰ Skat. 3.6. iedaļu.

Pie **noregulējuma instrumentiem** var pieskaitīt šādus: uzņēmējdarbības pārdošana, kas ļautu valstu iestādēm pārdot kredītiestādi vai tās uzņēmējdarbības daļas vienam vai vairākiem pircējiem bez akcionāru piekrišanas²¹; pagaidu banka, kas ļautu iestādēm pārvest daļu vai visus bankrotējošās kredītiestādes darījumus (tostarp tās depozītus vai hipotēku portfeli) uz pagaidu banku²²; aktīvu nodalīšana, kas ļautu iestādēm pārvest vājos un sliktos aktīvus uz atsevišķu struktūru ("sliktā banka"), lai šādā veidā "attīrītu" grūtībās nonākušas bankas bilanci; un parādu norakstīšana, kas ir sīkāk iztirzāta 3.6. iedaļā. **Noregulējuma pilnvaras** ir dažādas juridiskas pilnvaras, kuras valstu iestādes dažādās kombinācijās izmanto, piemērojot noregulējuma instrumentus. Galvenās šāda veida pilnvaras ir pilnvaras pārvest bankrotējošas bankas akcijas, aktīvus, tiesības vai pienākumus uz citu struktūru, piemēram, citu finanšu iestādi vai pagaidu banku; pilnvaras norakstīt vai anulēt akcijas vai norakstīt vai konvertēt bankrotējošas bankas parādu; pilnvaras aizvietot augstāko vadību un pilnvaras noteikt pagaidu moratoriju prasījumu apmaksai. Var būt vajadzīgas arī papildu pilnvaras, tostarp pilnvaras pieprasīt no citām grupas daļām būtisku pakalpojumu nepārtrauktību.

Šo instrumentu un pilnvaru piemērošana var būt pretrunā ar akcionāru un, vairumā gadījumu, kreditoru tiesībām. Tādējādi regulējums ietver kompensācijas garantijas un mehānismus vajadzības gadījumā. Komisija apsver tādu kompensācijas pamatprincipu, ka iesaistītās ieinteresētās personas ciestu ne lielākus zaudējumus kā gadījumā, ja iestāde tiktu likvidēta saskaņā ar atbilstošu maksātnespējas režīmu²³.

Turklāt sistēmā būs arī garantijas partneriem un tirgus nolīgumiem, ko var ietekmēt īpašumu, aktīvu vai saistību nodošana, kā arī noteikumi par izskatīšanu tiesā, lai nodrošinātu, ka iesaistītajām pusēm ir pienācīgas tiesības apstrīdēt iestāžu rīcību un pieprasīt finansiālu kompensāciju. Turklāt Komisija uzskata, ka sistēmā jāietver noteikums uz laiku apturēt tiesības uz noslēguma ieskaitu gadījumā, ja iestādes noregulējuma pasākumu ietvaros pārved attiecīgos līgumus, un apspriedīsies ar ekspertiem par šāda noteikuma detaļām. Tāpat sīkāk jāizsver noslēguma tiesību īstenošana saistībā ar agrīniem iejaukšanās pasākumiem.

Ir ierosināts, ka sistēmai nav stingri jānosaka juridiskie līdzekļi, ar kuriem pilnvaras tiek īstenotas. Pašlaik dalībvalstīs pastāv vairāki modeļi, tostarp pārvaldes, īpašuma tiesību nodošanas un vienkāršs izpildvaras īstenošanas modelis. Šķiet, ka šajā posmā efektīvai sadarbībai nav nepieciešams noteikt vienu modeli.

Šie instrumenti un pilnvaras ir jāpiemēro un jāizmanto tādā veidā, kas atbilst ES līgumu noteikumiem, un attiecīgā gadījumā jo īpaši valsts atbalsta regulējumam.

3.6. Parādu daļēja norakstīšana

Lielu, komplicētu finanšu iestāžu ("*LCFI*") noregulējuma problēma ir pašreizējo starptautisko diskusiju uzmanības centrā. Politikas veidotāji atzīst, ka var būt tādi apstākļi, kuros citi

²¹ Iestāžu pārdošanu vai to uzņēmējdarbības daļu pārdošanu, cik tas attiecīgajos apstākļos iespējams, vajadzētu veikt atklāti, caurskatāmi un nediskriminējoši. Tas ir labākais veids, kā nodrošināt, ka tiek samaksāta godīga tirgus cena, un tādējādi pircējam netiek piešķirts valsts atbalsts. Tomēr Komisija atzīst, ka būs apstākļi, kuros pārdošana jāveic ļoti ātri, lai saglabātu finansiālo stabilitāti. Šādos gadījumos nebūs iespējams parasts publiskais piedāvājums, tomēr, ciktāl iespējams, būs jāievēro caurskatāmības, atklātuma un nediskriminācijas prasības.

²² Pagaidu banku izveido, lai atvieglotu nepārtrauktu piekļuvi apdrošinātiem noguldījumiem vai saglabātu būtiskas bankas funkcijas uz ierobežotu laiku nolūkā pēc tam pārdot privātajam sektoram, kad stabilizējas tirgus apstākļi.

²³ Šo principu pašlaik piemēro vairākās jurisdikcijās.

iepriekš minētie noregulēšanas instrumenti var būt nepietiekami tādām *LCFI* noregulējumam, kas aizsargā finansiālo stabilitāti. Piemēram, sistēmiskas krīzes gadījumā tradicionālās noregulēšanas procedūras var neļaut iestādēm saglabāt lielas komercbankas sistēmiski svarīgas darbības, piemēram, tās maksājumu sistēmas un kredītu funkcijas. Šis uzņēmums var būt pārāk liels, lai to attiecīgajos apstākļos pārdotu citām bankām bez valsts atbalsta vai bez būtiskas ietekmes uz konkurenci, savukārt, ja to likvidē, esošās vai jaunās bankas nevarēs viegli izpildīt tā funkcijas tirgū. Tāpēc Komisija apsver papildu mehānismus, kas nodrošinās, ka iestāde var turpināt darbu, lai to varētu reorganizēt vai nepieciešamības gadījumā apturēt konkrētas darbības, rīkojoties organizēti un tā, lai ierobežotu problēmu izplatīšanos.

Viens šāds aplūkojamais mehānisms ir samazināt visa pašu kapitāla vērtību un grūtībās nokļuvušās iestādes parādu konvertētu pašu kapitālā, lai atjaunotu tās kapitāla pozīciju un tādējādi iestāde varētu turpināt darbu (uz laiku vai pastāvīgi). Tomēr pastāv nozīmīgi juridiski un politiski jautājumi. Tie ir:

- vai mehānismam būtu jābalstās uz likumā noteiktām iestāžu pilnvarām, lai ar konkrētiem nosacījumiem daļēji norakstītu vai konvertētu parādus, vai uz obligātiem līguma noteikumiem attiecībā uz parādu daļēju norakstīšanu vai konvertēšanu, ko kas būtu jāiekļauj parāda daļā, ko emitējušas finanšu iestādes, kuras ir krīžu pārvarēšanas sistēmā,
- ja pilnvaras ir noteiktas ar likumu, kādas parāda kategorijas būtu jāaptver (piemēram, sarežģīti juridiski un politikas jautājumi rodas attiecībā uz tirdzniecības kreditoriem, atvasinājumiem, starpbanku noguldījumiem, nodrošinātiem parādiem, grupas iekšējām saistībām²⁴) un kāda ietekme piemērošanas jomai būtu uz parāda klasifikāciju atmaksas secībā²⁵,
- ietekme uz finansēšanas izmaksām, risks, ka rezultātā finansējums būs pieejams tikai īstermiņā vai tad, ja tiek sniegtas garantijas, nepieciešamība regulēt bilances pasīvu daļu, kā arī iespējamā vajadzība mainīt atsevišķu kreditoru statusu, ciktāl tas attiecas uz prasījumu apmierināšanas secību,
- tas, cik sarežģīti ir piemērot šos instrumentus pārrobežu grupām, un vajadzība nodrošināt, ka tiek atzīta jebkāda daļēja norakstīšana vai konvertēšana, ko veikusi ārvalstu tiesa, ja parāds ir iegrāmatots vai to reglamentē tiesību akti ārpus ES jurisdikcijas.

Komisija atzīmē, ka tiek apsvērtas vairākas iniciatīvas ar līdzīgiem mērķiem, proti, uzlabot zaudējumu segšanu, izmantojot parāda konvertēšanu par pašu kapitālu vai parāda daļēju norakstīšanu, pirms banka pārtrauc darbu. To vidū var minēt ieteikumu par Bāzeles komitejas 19. augusta apspriedes dokumentā iztīrīto prasību, ka viss subordinēto parādu kapitāls jākonvertē par pašu kapitālu brīdī, kad konstatēts, ka uzņēmums nav dzīvotspējīgs, vai notiek valsts iejaukšanās. Komisija tālāk apspriedīsies par to, piemērot iespējamajos jaunos noteikumus, ko varētu pieņemt attiecībā uz iespējamo konvertējamo kapitālu, un nodrošinās, ka ikviens priekšlikums par parāda daļēju norakstīšanu kā noregulēšanas instrumentu ir saskaņā ar šiem jaunajiem noteikumiem.

²⁴ Jāpievērš uzmanība tāda instrumenta izveidošanai, kas nenostādītu neizdevīgā stāvoklī noteiktu kategoriju ieguldītājus, piemēram, privātos ieguldītājus un MVU.

²⁵ Komisija uzskata, ka principā jebkura parāda daļēja norakstīšana ir jāveic tā, lai ievērotu principu par prasījumu prioritāti maksātnespējas gadījumā.

Neskatoties uz tehniskām problēmām, ko rada parādu daļējas norakstīšanas mehānisma izveidošana, Komisija uzskata, ka tas būtu vēl viens noregulējuma instruments, kas varētu būtiski uzlabot iestāžu iespējas *LCFI* noregulējumam. Ja nav efektīvu mehānismu šādu iestāžu bankrota pārvaldībai, neradot sistēmiskus traucējumus, tad vismaz kļūst spēcīgāks arguments par papildu piesardzības prasībām līdz ar strukturāliem pasākumiem, kas paredzēti, lai nodrošinātu, ka noregulējums ir alternatīva labākai zaudējumu segšanai.

4. PĀRROBEŽU KRĪŽU PĀRVARĒŠANAS KOORDINĀCIJA

4.1. ES banku grupu koordinēts noregulējums

Otrajā nodaļā izklāstītie pasākumi nodrošinās, ka noregulējuma iestāžu rīcībā ir vienādi instrumenti un pilnvaras. Tas atvieglēs saskaņotu rīcību gadījumā, ja bankrotē pārrobežu grupa, bet ir nepieciešami vēl citi pasākumi, lai veicinātu sadarbību un novērstu valstu reakcijas sadrumstalotību.

Principā integrēta sistēma pārrobežu struktūru noregulējumam, ko veic vienota Eiropas institūcija, nodrošinātu, ka ir iespējas ātrāks, noteiktāks un taisnīgāks Eiropas finanšu grupu noregulējums, turklāt tas labāk atspoguļotu banku pakalpojumu tirgu Viseiropas raksturu. Tomēr Komisija atzīst, ka būtu grūti izveidot integrētu ES noregulējuma modeli attiecībā uz pārrobežu banku grupām, ja attiecībā uz šīm struktūrām nav saskaņota maksātnespējas režīma un vienotas Eiropas uzraudzības iestādes. Komisija uzskata, ka Eiropas pieejai noregulējumam jāatspoguļo vispārējā pieeja uzraudzības mehānismiem.

Šī iemesla dēļ Komisija kā pirmajam posmam dod priekšroku koordinācijas sistēmai, kas balstās uz saskaņotiem noregulējuma instrumentiem un prasību iestādēm apspriesties un sadarboties gadījumos, kad noregulējums nepieciešams attiecībā uz saistītām struktūrām. Šajā nolūkā Komisija apsver divas galvenās reformas.

Pirmkārt, ap pastāvošo uzraudzības kolēģiju kodolu tiks izveidotas noregulējuma kolēģijas, kurās iesaistīties uzņēmumu grupu noregulējuma iestādes. Noregulējuma kolēģijas vadītu noregulējuma iestādei, kas atbildīga par ES mātesuzņēmuma kredītiestādi ("grupas līmeņa noregulējuma iestāde") un par krīzes plānošanu un noregulējuma plānu sagatavošanu, ja nepieciešams, ietverot sloga sadalīšanas principus. Krīzes gadījumā noregulējuma kolēģijas nodrošinātu informācijas apmaiņas forumu un noregulējuma pasākumu koordinēšanu.

Otrkārt, grupas līmeņa noregulējuma iestādēm jābūt pilnvarām grupas bankrota gadījumā lemt, vai grupas noregulējuma shēma ir piemērota. Ar šāda lēmuma pieņemšanu nedrīkst kavēties, un līdz tam valsts iestādēm jāatturas no tādu valsts pasākumu pieņemšanas, kas var mazināt grupas noregulējuma shēmas efektivitāti. Grupas līmeņa noregulējuma iestāde sadarbībā ar citām noregulējuma kolēģijas iestādēm var secināt, ka grupas struktūrai un organizācijai vispiemērotākais ir variants ir katras struktūras atsevišķs noregulējums, un šādā gadījumā katras valsts iestādei jāpieņem neatkarīgi lēmumi. Grupas noregulējuma shēmas pamatā būs grupas noregulējuma plāns, ko jau sagatavojušas attiecīgās iestādes, un tas jāīsteno valstu iestādēm, izmantojot noregulējuma instrumentus un pilnvaras saskaņā ar jauno sistēmu.

Grupās noregulējuma shēmas izveidošanai attiecīgā gadījumā jāveicina saskaņots noregulējums, ar kādu grupai ir vairāk iespējams sasniegt labākos rezultātus. Tomēr, tā kā noregulējuma pilnvaras ir jāpieņem atsevišķām struktūrām un noregulējuma kompetence paliek valstij, grupas noregulējuma shēmas nebūtu saistošas. Valsts iestādēm, kuras nepiekrīt

shēmai, nebūs liegts rīkoties neatkarīgi, ja tās uzskata, ka tas vajadzīgs valsts finanšu stabilitātes labā, bet, to darot, jāapsver šīs darbības ietekme uz finansiālo stabilitāti citās dalībvalstīs, ar lēmuma iemesliem jāiepazīstina neregulējuma kolēģija un, ja iespējams ierobežotajā laikā, šie iemesli pirms pasākumu īstenošanas jāapspriež ar citiem kolēģijas locekļiem.

Šāda sistēma palīdzēs panākt pienācīgu līdzsvaru starp valstu pasākumu koordināciju, kas ir vajadzīgi, lai saskaņoti apietos ar bankrotējošu grupu, un pierādīto nepieciešamību iestādēm rīkoties ātri un izlēmīgi, ja situācija to prasa.

4.2. Koordinācija ar trešām valstīm

Starptautisku grupu efektīvam neregulējumam nepieciešama, kā minimums, neregulējuma iestādes noteikto pasākumu savstarpēja atzīšana un izpildes nodrošināšana attiecīgajās jurisdikcijās. Būs vieglāk noslēgt starptautiskos nolīgumus, kas vajadzīgi, lai šo sasniegtu, ja neregulējuma režīmi pamatosies uz kopējiem principiem un pieeju, un Komisija šajā jomā stingri atbalstīs Finanšu stabilitātes padomes (*FSB*) un *G20* darbu. Komisija arī atbalsta īpašu sadarbības nolīgumu noslēgšanu starp tādām valstu iestādēm, kas atbild par pasaules mēroga uzņēmumu bankrota pārvaldību, lai nodrošinātu efektīvu plānošanu, lēmumu pieņemšanu un saskaņošanu attiecībā uz starptautiskām grupām.

4.3. Eiropas uzraudzības iestāžu (EUI) loma krīžu pārvarēšanā

Šajā paziņojumā izklāstītā sistēma pilnībā atbilst nesen saskaņotajām regulām, ar kurām izveido Eiropas uzraudzības iestādes. Pēc sarunām ar Eiropas Parlamentu un Padomi nolemts, ka EUI regulas paplašina EUI uzdevumus vairākās jomās, tostarp krīžu pārvarēšanas jomā un sagatavošanās un preventīvu darbību jomā. Eiropas Banku iestādei (*EBA*) (vajadzības gadījumā sadarbojoties ar Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (*ESMA*)) var, ievērojot ES tiesību aktos noteiktos ierobežojumus, uzticēt uzraudzību un īpašus uzdevumus saistībā ar sagatavošanās, preventīvajiem, agrīnas iejaukšanās un koordinēšanas aspektiem sistēmas ietvaros, tostarp pilnvaras izmeklēt ES tiesību aktu pārkāpumus, būt par starpnieku un pieņemt lēmumus ārkārtas situācijās²⁶. Turklāt *EBA* būs nozīmīga loma sistēmas iecerētajā pārrobežu koordinācijā, jo tai būs novērotāja statuss neregulējuma kolēģijās un nozīmīgs uzdevums — iesaistīties un piedalīties atveseļošanas un neregulējuma plānu koordinācijā un izstrādāšanā²⁷. Uz jomām, uz kurām attiecas EUI starpniecības un ārkārtas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, attiecas arī fiskālās drošības klauzula²⁸, kas nodrošinās, ka EUI lēmumi nekādā veidā neskar dalībvalstu fiskālās saistības.

Attiecībā uz neregulējumu, kurā var būt iesaistītas iestādes, kas nav uzraudzības iestādes, Komisija rūpīgi apsvērs, kā *EBA* vislabāk var atbalstīt šo procesu. Piemēram, *EBA* būtu lietderīgi darboties kā koordinējošai struktūrai ES līmenī tādā pašā veidā, kā uzraudzības iestādes atbalsta neregulējuma iestāžu rīcību valsts līmenī. Tomēr ir jāpatur prātā arī interešu konfliktu risks: viens no iemesliem, kāpēc uzraudzības un neregulējuma iestādes daudzās jurisdikcijās ir atdalītas, ir samazināt stimulu izrādīt pārmērīgu regulatīvo iecietību.

²⁶ EUI regulu kompromisa tekstu, par ko vienojās Padomē un Eiropas Parlamentā, 9., 10. un 11. pants.

²⁷ *ESA* regulu kompromisa tekstu, par ko vienojās Padomē un Eiropas Parlamentā, 12.c ff pants.

²⁸ *ESA* regulu kompromisa tekstu, par ko vienojās Padomē un Eiropas Parlamentā, 23. pants.

5. NOREGULĒJUMA FINANSĒŠANA

Noregulējuma izmaksas galvenokārt jāsedz akcionāriem un kreditoriem, bet vairumā gadījumu tas nav pietiekami. Lai noregulējums būtu reāli īstenojams variants, ir jāparedz attiecīga finansēšanas kārtība. Kā izziņots Komisijas 26. maija paziņojumā, Komisija vēlas ierosināt izveidot valstu fondus, lai atbalstītu banku noregulējumu.

Komisija uzskata, ka ir vajadzīga koordinēta pieeja ES līmenī, lai nodrošinātu skaidru saikni starp finansēšanas mehānismiem un jauno noregulējuma sistēmu. Uzticamai noregulējuma finansēšanas procedūrai jāpalīdz stiprināt finanšu stabilitāti, un rezultātā rastos noturīgāka sistēma. Likvidējot iespējamās atšķirības un traucējumus, kopēja pieeja var uzlabot arī efektīvas pārrobežu sadarbības perspektīvas. Komisija uzskata, ka *ex ante* finansēti noregulējuma fondi ilgtermiņā samazinās izmaksas sabiedrībai kopumā.

Turklāt Komisija uzskata, ka vienota pieeja privātā sektora finansēšanai atvieglos vienošanos par atbilstošu noregulējuma izmaksu sloga sadales kārtību, kas būs nozīmīgi pārrobežu struktūru noregulējuma efektivitātei.

5.1. Noregulējuma fondu izmantošana

Noregulējuma fondu pastāvēšana nodrošinās, ka noregulējums ir ticama iespēja. Bažas par to, ka pieaugs pārmērīgu risku uzņemšanās saistībā ar noregulējuma fondu pastāvēšanu, mazināsies, ja līdzekļu izmantošana aprobežosies tikai ar finansiāla atbalsta nodrošināšanu noregulējuma instrumentiem, piemēram, pagaidu valsts banku finansēšanu vai tās saistību garantēšanu, lai novērstu kredītu atsaukšanu.

Gadījumos, kad noregulējuma pasākumu (piemēram, parādu daļējas norakstīšanas) mērķis ir atjaunot grūtībās nokļuvušās struktūras darbību, ja papildus tiek nodrošināts jebkāds pagaidu finansējums, vienlaikus ir jāveic attiecīgi pasākumi struktūras reorganizācijai, jāmaina vainīgā vadība, daļēji jānoraksta nenodrošinātie kredīti un jāsamazina vai daļēji jānoraksta esošo akcionāru prasījumi.

Jebkura finansējuma piešķiršanai, lai atbalstītu noregulējumu (tostarp kapitāla, likviditātes, garantijas vai citā veidā), jāatbilst ES Līgumam un jo īpaši valsts atbalsta shēmai, ja tas ietver valsts resursu izmantošanu²⁹ un ja ekonomiskajai struktūrai, kura turpina darboties tirgū, kaut arī ierobežotā veidā, tiek sniegtas priekšrocības, kas var radīt konkurences traucējumus un ietekmēt ES iekšējo tirdzniecību.

5.2. Noregulējuma fondi un noguldījumu garantiju shēmas

Noregulējuma fondiem un noguldījumu garantiju shēmām nav vienāds mērķis. Tomēr dažās dalībvalstīs noguldījumu garantiju shēmas jau spēj sniegt noteikta veida noregulējuma finansējumu. Jūlijā Komisija ierosināja³⁰, ka noguldījumu garantiju shēmu līdzekļus *ex-ante* var izmantot banku noregulējuma pasākumiem, kas ietver noguldījumu nodošanu citai struktūrai (piemēram, pārdošana vai apvienošanās ar citu privātā sektora struktūru vai pagaidu

²⁹ Parasti uzskata, ka ir iesaistīti valsts līdzekļi, ja tie nāk no iemaksām, kas ir obligātas saskaņā ar valsts tiesību aktiem un ko pārvalda un sadala saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem, pat ja tos pārvalda no valsts atdalītas institūcijas (sk., piemēram, Lietu 173/73 Itālija pret Komisiju [1974] ECR 709, 16. punkts).

³⁰ COM(2010) 368.

valsts bankai), ja izmantoto noguldījumu garantiju shēmas līdzekļu apjoms nepārsniedz summu, kas būtu nepieciešama, lai atmaksātu noguldītājiem.

Jaunas krīžu pārvarēšanas sistēmas ieviešana var palielināt nepieciešamību pēc finansējuma ne tikai tiem pasākumiem, kuru mērķis ir saglabāt garantētos noguldījumus. Šādu papildu pasākumu izmaksas būtu jāsedz no noregulējuma fonda. Turklāt noregulējuma finansēšanas sistēma, kas tiek finansēta tikai un vienīgi uz apdrošināto noguldījumu bāzes, mazākas un specializētākas noguldījumu pieņemšanas iestādes nostādītu neizdevīgā stāvoklī salīdzinājumā ar lielākām universālām bankām, kam ir daudzveidīgāka bilances struktūra un kas ir potenciāli sistēmiski nozīmīgākas. Tomēr tiks rūpīgāk pētītas potenciālās sinerģijas starp noguldījumu garantiju shēmām un noregulējuma fondiem.

5.3. Noregulējuma fondu struktūra

Lai gan Komisija uzskata, ka nav nepieciešams reglamentēt visus fonda darbības aspektus, pēc tās domām, ir jākoordinē šādi jautājumi.

- Bankas, uz kurām attiecas krīžu pārvarēšanas sistēma, iemaksā līdzekļus *ex ante fondos*, ko atbalsta *ex post* finansēšanas mehānismi, lai nodrošinātu, ka finansējums ir pieejams neatkarīgi no bankrotējušās bankas lieluma, un izmaksas, kas pārsniedz fonda iespējas, vēlāk tiek atgūtas no banku nozares.
- *Prasībām par iemaksām fondos* jāatspoguļo atbildības sadalījums par uzraudzību un krīžu pārvarēšanu. Līdzīgi kā noguldījumu garantiju shēmas, arī katrs noregulējuma fonds saņems iemaksas no tajā pašā dalībvalstī licencētajām institūcijām, un iemaksas attieksies uz to filiālēm citās dalībvalstīs.
- *Iemaksu bāze* būs rūpīgi jāapsver. Lai gan principā par vēlamo variantu noregulējuma izmaksu segšanā Komisija uzskata pilnīgu saskaņošanu, par bāzi izmantojot galvenokārt uz saistības, šajā stadijā var izskatīt citas iespējas, lai vēlāk saskaņotu iemaksu bāzi. Ja tas pamatojams ar finanšu sistēmas struktūru, plašāku fiskālo kontekstu vai potenciālajām noregulējuma izmaksām, dalībvalstīm jābūt iespējai elastīgi izlemt par citādu iemaksu bāzi, ja vien tas nerada iekšējā tirgus traucējumus. Komisija apsvērs katras pieejas izmaksas un ieguvumus un rūpīgi uzklausi dažādu ieinteresēto pušu viedokļus.

Lai gan pirmajā posmā ir lietderīgi izveidot valstu noregulējuma fondu tīklu, Komisija uzskata, ka vienots ES fonds labāk kalpotu efektīva ES noregulējuma režīma mērķim. Šādam fondam būs nepieciešama saskaņota iemaksu bāze.

5.4. Fondu lielums

Komisija atzīst nepieciešamību valstu fondu saskaņoto lielumu pielāgot, ņemot vērā slogu, ko uzliek citas finanšu nozares reformas. Fondi ir jāizveido pakāpeniski un sākotnēji jāiekasē zemākas iemaksas, kas jāpalielina līdz ar ekonomikas atveseļošanos.

Lai noteiktu mērķi attiecībā uz fondu lielumu, Komisija ietekmes novērtējumā pievērsīs īpašu uzmanību neseno noregulējuma pasākumu izmaksām un ņems vērā to, ka fonda lielumam jābūt atkarīgam arī no reformu ietekmes, piemēram, prasībām par kapitāla palielināšanu un prasībām par kapitāla kvalitātes uzlabošanu, ciktāl tas attiecas uz zaudējumu segšanu, kā arī citu "amortizatoru" (piemēram, noguldījumu garantiju shēmas) efektivitātes, kas var mazināt bankas bankrota varbūtību un ietekmi. Turklāt tā kā daļu no noregulējuma fondu izdevumiem var atgūt (piemēram, pārdodot pagaidu valsts banku), tad var vēl vairāk samazināt plānoto

lielumu. Visbeidzot, būs iespējams pielāgot fondā esošo līdzekļu apjomu, ņemot vērā pašreizējo pieredzi, lai precīzāk atspoguļotu paredzamās finansiālās vajadzības.

6. NĀKAMIE POSMI UN TURPMĀKAIS DARBS

6.1. Nākamie posmi: koordinācijas sistēma (2011. gads)

Komisija tagad strādā pie krīžu pārvarēšanas sistēmas un ietekmes novērtējuma, uz kura pamata šo sistēmu izstrādās un ko pievienos oficiālam priekšlikumam, ar ko klajā nāks 2011. gada pavasarī. Pirms priekšlikuma pieņemšanas Komisija 2010. gada decembrī apspriedīsies par iespējamo noteikumu tehniskām detaļām. Sistēma attieksies uz politikas jomām, kas izklāstītas šajā paziņojumā: instrumentu saskaņošana, valstu pasākumu un finansēšanas mehānismu koordinācija.

Šīs sistēmas mērķiem valsts maksātnespējas tiesību aktus grozīs tikai tādā apmērā, kas būs vajadzīgs, lai būtu iespējams īstenot iepriekš norādītos pasākumus. Te var būt ietvertas izmaiņas, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu kreditoru un pārņēmēja akcionāru aizsardzību, ja aktīvi tiek nodoti vienas grupas struktūru starpā (3.3. nodaļa), un noguldītāju priekšrocības, ja tas ir vēlams, ņemot vērā likumiskās pilnvaras daļēji norakstīt parādu.

6.2. Turpmākais darbs

Maksātnespējas sistēmas (vidējā termiņā)

Komisija izskatīs nepieciešamību ciešāk saskaņot banku maksātnespējas režīmus, lai būtu iespējams banku noregulējums un likvidācija saskaņā ar vienādām procesuālajām un materiālajām maksātnespējas normām. Proti:

Panākt, lai banku administratīvais likvidācijas process veicinātu ātrāku un sakārtotāku likvidāciju nekā parastā tiesvedība. Saskaņot banku maksātnespējas tiesību pamatprincipus, tostarp attiecībā uz prioritārajiem kreditoriem un noteikumiem par naudas atgūšanas darbībām.

Komisija līdz 2012. gada beigām publicēs ziņojumu par maksātnespējas tiesību aktu turpmāku saskaņošanu.

Integrēta sistēma (ilgtermiņā)

Līdztekus EBA regulas pārskatīšanai 2014. gadā Komisija izvērtēs, kā labāk izveidot integrētāku pārrobežu grupu noregulējuma sistēmu. Sistēmā varētu paredzēt kādu ES iestādi, taču šādas iestādes darbības spēja būs atkarīga no ES noregulējuma un maksātnespējas režīma izveidošanas un saskaņoti finansēta ES noregulējuma fonda.

7. SECINĀJUMS

Šajā paziņojumā ieskicētie politikas pasākumi varētu ievērojami pastiprināt finanšu sistēmas noturību, nodrošinot, ka uzņēmumi un iestādes ir labāk sagatavoti problēmām un spēj tās labāk risināt agrīnā stadijā. Komisija turpinās darboties saskaņā ar pievienoto darba programmu, lai iestādēm Eiropā būtu vajadzīgie instrumenti un finanšu līdzekļi, lai efektīvi

iejauktos un pareizi pārvaldītu bankas vai ieguldījumu sabiedrības bankrotu tā, lai samazinātu sistēmisko ietekmi un gala izmaksas valsts finansēm un nodokļu maksātājiem.

Turpmākie politikas pasākumi

Mērķi	Ierosinātie pasākumi	Termiņi
<i>Koordinācijas sistēma</i>		
Nodrošināt, ka visās dalībvalstīs ir efektīvs banku un dažu ieguldījumu sabiedrību krīžu pārvarēšanas režīms, tostarp pietiekamas un saskaņotas pilnvaras attiecībā uz agrīnu iejaukšanos un noregulējumu	Priekšlikumā direktīvai par krīžu pārvarēšanu jāietver: - plašākas uzraudzības pilnvaras, - prasības par pienācīgu plānošanu, tostarp sanācijas un noregulējuma plāniem, - saskaņoti noregulējuma instrumentus	2011. gada pavasaris
Nodrošināt efektīvu sadarbību un koordināciju starp iestādēm pārrobežu uzņēmumu bankrota gadījumā	Priekšlikumā direktīvai par krīžu pārvarēšanu jāietver pārrobežu koordinācijas sistēma	2011. gada pavasaris
Nodrošināt, ka ir pieejams privātā sektora finansējums, ko izmantot krīžu pārvarēšanas pasākumos	Priekšlikumā direktīvai par krīžu pārvarēšanu jāietver noteikums par valstu noregulējuma fondu izveidi	2011. gada pavasaris
Novērtēt, kādi krīžu pārvarēšanas pasākumi ir vajadzīgi citām finanšu iestādēm	Ziņot Padomei un Eiropas Parlamentam	2011. gada beigas
<i>Maksātnespēja</i>		
Novērtēt, kāda ES banku maksātnespējas režīmu reforma ir vajadzīga, lai nodrošinātu, ka bankrotējošām bankām likvidācija ir reāla iespēja, un novērst pašreizējos trūkumus pārrobežu banku grupu maksātnespējas procedūrās	Ziņot Padomei un Eiropas Parlamentam, vajadzības gadījumā iesniegt arī tiesību akta priekšlikumu	2012. gada beigas
<i>Pārrobežu banku grupu integrēts noregulējums</i>		
Novērtēt, kā labāk izveidot pārrobežu banku grupu	Izskatīt līdztekus EBA 2014. gads regulas pārskatīšanai	

noregulējuma integrētu
sistēmu, ietverot ES
noregulējuma iestādi

Novērtēt, vai nepieciešams,
lai ES noregulējuma fonds
papildinātu integrētu pieeju
pārrobežu banku grupu
noregulējumam

Izskatīt līdztekus *EBA* 2014. gads
regulas pārskatīšanai